BASARABIA ÎN PERIOADA RĂZBOIULUI RUSO-TURC DIN ANII 1828-1829

Olga FURTUNĂ, Facultatea de Istorie şi Filosofie

In this article are examined a number of issues during the eve and during the Russo-Turkish war of 1828-1829. Special attention was paid to classification characteristic and extraordinary benefits imposed by local Russian population of Bessarabia, the consequences of such benefits on the living standards; forms of protest, and claims, the population generated by the hardships of war.

Actualitatea studierii acestei teme rezidă din faptul că permite abordarea unor probleme care au fost trecute conştient cu vederea în istoriografia oficială, în special din perioada sovietică. Venind în contradicție cu teza dominantă privind „caracterul progresist" al anexării Basarabiei la Rusia, care s-a dovedit a fi falsă, rezultatele investigațiilor noastre permit a interpreta, în baza unor principii noi, multe probleme ce țin de anexarea teritoriului dintre Prut şi Nistru şi de mecanismul de impozitare a populației Basarabiei în anii războiului ruso-turc.

Studiul cuprinde un segment cronologic relativ scurt, anii 1828-1829, de la semnarea la 14 aprilie 1828 de către Nicolae I a Manifestului despre începutul războiului până la încheierea, la 2 (14) septembrie 1829, a păcii de la Adrianopol.

Prestațiile la care a fost impusă populația Basarabiei în primele decenii după anexarea ei la Imperiul Rus se împărțeau, în fond, în prestații ordinare: birul – impozit pe familie, la care erau supuse masele largi ale populației, în mărime de 15 lei; dajdia – la care erau supuși mazilii şi ruptaşii, în mărime de 15 lei de la fiecare curte; goştina – în mărime de 4,5 parale pentru fiecare oaie şi capră; dijma – în mărime de 8 parale pentru fiecare stup de albine şi porcină; vădrăritul – în mărime de 4 parale de la fiecare vadră de vin, şi pogonăritul – în mărime de 1,5 parale de la fiecare pogon de tutun, care erau cunoscute, îndeplinite anual sau periodic, şi care erau relativ suportabile; şi prestații extraordinare – prestații la care era supusă populația în caz de războaie, care erau necunoscute, destul de grele şi insuportabile.

În timpul războiului ruso-turc din anii 1828-1829, numărul mare de trupe militare ruse, cantonate în Basarabia, erau întreținute, în bună parte, de populația locală. Aceasta cauza mari prejudicii locuitorilor, crea probleme în relațiile dintre trupele militare şi populația civilă. Cercetătorul I.Ojog constată că, în anul 1827, populația Basarabiei, care număra 583868 de oameni, „...a întreținut pe teritoriul său în vara anului 1827 cca 30-40000 de soldați; spre sfârşitul lunii septembrie – 70000, iar de la sfârşitul toamnei 1827 până la 26 aprilie 1828 – peste 106000 de soldați" [1].

Prestațiile extraordinare la care a fost impusă populația Basarabiei în anii ostilităților ruso-turce pot fi clasificate în trei categorii:

Prestații extraordinare în bani – prestațiile băneşti achitate de populația băştinaşă cu diferite ocazii, precum construcția podurilor plutitoare şi de piatră peste râuri pentru a asigura trecerea armatei, încălzirea şi iluminarea încăperilor predestinate armatei, construcția drumurilor, construcția şi reparația stațiilor poştale, lazaretelor, fortificațiilor, grajdurilor temporare pentru cai, construcția cordoanelor sanitaro-vamale etc.

Prestații extraordinare în muncă – muncile obligatorii pentru toți locuitorii Basarabiei: construcția şi reparația podurilor, drumurilor, locuințelor, construcția şi reparația stațiilor poştale, lazareturilor, fortificațiilor, grajdurilor temporare pentru cai, construcția cordoanelor sanitaro-vamale; transportarea munițiilor, răniților şi bolnavilor, proviziilor şi chiar a armatei în unele cazuri; păşunatul cailor ce făceau parte din efectivul armatei în trecere, pregătirea fânului pentru necesitățile armatei etc.

Prestații extraordinare în natură – prestarea produselor alimentare de care populația autohtonă avea nevoie pentru asigurarea armatei ruse de ocupație, la care se mai adăugau pregătirea fânului, a unităților de transport, cum ar fi carele şi vitele mari cornute, încartiruirea – asigurarea armatei țariste cu spațiu locativ prin dislocarea acestora pe la casele oamenilor etc.

De cele mai multe ori, impozitele şi prestațiile extraordinare în natură şi în bani erau strânse cu aplicarea forței. Spre exemplu, țăranii dintr-un şir de sate din județul Orhei s-au plâns administrației regionale, deoarece în timpul strângerii impozitelor şi a prestațiilor extraordinare au fost constrânşi, față de ei fiind aplicată forța.

Suma, doar parțială, a prestațiilor extraordinare în bani stabilite de administrația țaristă pentru anul 1828 a constituit 354576 de ruble. În anul 1829, locuitorii Basarabiei au achitat prestații extraordinare în bani, dictate de cerințele războiului, în valoare de 451933 de ruble şi 72 de kopeici asignate, ceea ce înregistrează un spor cu aproximativ 100000 de ruble față de anul precedent. Astfel, pentru întreținerea a 1271 de cai de pe lângă stațiile poştale, populația Basarabiei a achitat 196185 de ruble şi 20 de kopeici; pentru încălzirea încăperilor ce aparțineau armatei – 131180 de ruble şi 34 de kopeici; pentru iluminarea încăperilor predestinate pentru armata rusă – 7340 de ruble şi 81 kopeici;

pentru angajarea a 98 de călăraşi cu cai şi a 58 de călăraşi fără cai – 29880 de ruble; pentru închirierea şi repararea încăperilor predestinate lazaretelor militare – 5787 de ruble şi 36 de kopeici, pentru întreținerea a 6 judecătorii şi 6 poliții județene – 78810 de ruble, iar pentru întreținerea invalizilor – 2550 de ruble asignate [2].

Analiza izvoarelor de arhivă inedite şi a celor publicate permite să conchidem că războiul ruso-turc din anii 1828-1829 a cauzat prejudicii enorme Basarabiei. Greutățile războiului au căzut pe umerii maselor largi ale populației, care a fost impusă să suporte numeroase prestații extraordinare în bani, în natură şi în muncă. Sustragerea țăranului şi a orăşeanului de la agricultură şi meşteşugărit, istovirea forței de tracțiune, sărăcirea în masă a populației au împiedicat dezvoltarea economică a Basarabiei, au frânat încadrarea gospodăriilor țărăneşti în relațiile mărfare. Doar aceste câteva argumente expuse permit să constatăm că războiul ruso-turc din anii 1828-1829 a fost dezastruos pentru Basarabia şi insuportabil pentru populația ei.

Referințe:

1. OJOG, I. Aspecte din activitatea militară a lui P.D. Kiselev în Basarabia. În: *Omagiu lui Vladimir Potlog şi Constantin Drachenberg la 70 de ani.* Chişinău, 1997, p.191.
2. ANRM, F. 6, inv. 1, d. 1112, f. 25 verso.
3. ANRM, F. 2, inv 1, d. 1247, f. 81.

Recomandat
Valentin TOMULEȚ, dr. hab., prof. univ.